

ՇԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՍ. ԷՋՄԻԱՇԻՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՐՆ ԱԶԳԻՍ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԴԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՑ
ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱՇՆԻ
ԲՐԻՍՏՈՍԱԽԱՆԴ ՍԻՐՈՑ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԵԱՆՅ ՀԱՅՈՑ
ՍՐԲՈՑ ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՑ
ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ
ՔԱՀԱՆԱՅԻՅ ՍԱՐԿԱԽԱԳԱՅ
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԵՒ
ՊԱՇՏՕՆԷԻՅ ԵՒ ՍԻՐԵՅԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՌԱՏԱՅԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ
ՀԱՅՈՑ

«Ի Վերայ Աջոյն Էջմիածնի
ամենայն ազգն Հայոց կապեալ կան»:
(Առաքել Դարիժեցի)

Սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ հայոց ի Հայաստան եւ ի Սփիւռս.

Կայսրոյիկէ Սուրբ Էջմիածնի հայոց Մայր Աթոռի 1700-ամեայ յոբելեանով
պատկեալ տօնական տարի է սկսուել, որ նոր հոգեւորագութեամբ գալիս է լրացնելու
հայոյթեան կեանքի նոր հազարամեակը բացող յոբելեանների պատկը: Աստուծոյ
ողորմած կամքով եւ ամենառատ շնորհքով Լուսաւորչի Գահից 2003 թուականը
ազգային-եկեղեցական մեր կեանքում հռչակում ենք Աստուածակառոյց Սուրբ
Էջմիածնի տարի:

Մեր հայեացքը վերստին ուղղուել է դէպի Հայոց Մեծ Դարձի հաւատակերտ
ժամանակները: Մեր աչքերի առջեւ ՅՕԼ թուականի խորախորհուրդ այն գիշերն
է, երբ քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակուած Հայաստանի Վաղարշապատ
մայրաքաղաքում «յանկարծակի եղել ձայն սաստկութեան, բութիւն որոտման,
ահատոր թնդիւն, իբրեւ զձայն եռանդեան կուտակելոյ ծովու ալեաց խռովութեան
եւ բացաւ խորանաշէն յարկն հաստատութեան երկնից» (Ագաթանգեղոս): Բացուեց
երկինքը, եւ աստուածային լոյսը յորդառատ ողողեց դաշտն Արարատեան: Լոյսերի
մէջ, զուարթունների գնդերի հետ, ի տես Հաւատոյ մեր Հայր Սուրբ Գրիգոր
Լուսաւորչի, իջաւ Որդին Միածին ու Ամենակեցոյց Աջում բռնած մութնով «բաղխեաց
զթանձրութիւն լայնատարած գետնոյն» եւ գծագրեց ոսկեխարխիս Շողակաթ
Սուրբ Էջմիածինը: Տաճարի լուսանկար կերտուածքից վերեւ հնչեց պատգամը
Բարձրեալի «Եւ տեղին այն լիցի տաճար Աստուծոյ եւ տուն աղօթից խնդրուա-
ծոց ամենայն հաւատացելոց եւ աթոռ քահանայապետութեան» (Ագաթանգեղոս):

Աստուած կնքեց մեր հողը, դրեց խարխիս հաւատի ու կապեց կամար Սրբազան Ուխտի. Աստուծոյ Կամքին խոնարհեալ, Փրկչի էջքի հաւատը շաղախ դարձրած՝ նորադարձ մեր սուրբ նախնիները հաստատեցին Աթոռն Ամենայն Հայոց Բահանայապետութեան եւ խնդալից փութով ու երկիւղածութեամբ ՅՕՅթ. կանգնեցրին առաջին շինուածքը Մայր Տաճարի: Կանգնեցրին գմբէթն Աստուածտեսութեան՝ փրկարար ու պահապան խաչը վրան, որ վեր բարձրացաւ դէպի Հայոց աշխարհին բացուած խորանաշատ դռները երկնքի: «Կաթողիկէ մեզ կառուցեալ, անվանելի ի դրանց դժոխսց. իւղովն օծման գետաւէտեալ Մայր պաշտելի, Սուրբ Էջմիածին» (Պաղտասար Դպիր):

Սուրբ Էջմիածնով Մասեաց ստորոտի հարթութեան վրայ նոյնացաւ Կամքն Աստուծոյ եւ կամքը հայոց: Նոյեան տապանի դիմաց հանգրուանեց հայ ժողովրդի փրկութեան տապանը՝ Հայաստանեայց Եկեղեցու Միաձնաէջ Մայր Աթոռը, որի մկրտութեան աւագանի միւռոնալոյսը հոգեւոր նոր ծնունդ տուեց մեր ժողովրդին եւ դարձաւ նոր աւիշ հին արմատին հայոց՝ բնիկ իր հողում ապրելու եւ յարատեւելու: Զրիստոսադրոշմ մեր հաւատքը նոյնացաւ մեր ինքնութեան հետ: Սուրբ Էջմիածինը դարձաւ հոգեւոր Հայրենիքը հայոց ու վառ պահեց հայ կեանքի սէրը եւ տեսիլքը՝ կորցրած անկախ պետականութեան վերականգնման: Պատմութեան դժուարին ոլորաններում ու փորձութիւնների մէջ Մայր Աթոռից բաշխուող սէրը եւ փրկութեան հաւատը յուսադրեցին ու զօրացրին հայ հոգիները համախումբ, ու միաբան պահեցին հայոց փոքր ածուն, որի գոյութիւնը դարերով վտանգուած էր թէ՛ բռնագրաւուած Հայրենիքում, թէ՛ նրանցից հեռու, օտար ափերում: Որքան մեծ եղան աղէտները, այնքան առաւել զգալի եղաւ Սուրբ Էջմիածնի պահապան գործութիւնը: Որքան հեռուները սփռուեցինք, այնքան առաւել տեսանելի եղաւ ու ջերմացրեց մեզ Իջման Սուրբ Սեղանից Ճառագող լոյսը, որ Աստուծոյ էջքի տեսիլքով վերածննդի նոր հաւատ, կեանք ու ձգտում յաւելեց մեր ժողովրդին: Էջմիածնի Շողակաթ լոյսն է հայոց բոլոր եկեղեցիների կանթեղներում եւ Լուսատրչի Սուրբ Միւռոնը՝ մկրտութեան աւագաններում, որ բաշխում են շնորհը հայրենեաց ժառանգութեան որդեգրութեան: Ամէն հայի համար անվերապահ միեղէն սրբութիւն է Սուրբ Էջմիածինը, հայ ու քրիստոնեայ ապրումի պարունակը. «Այս տաճարի մէջ է հայի ազգութեան սիրտը՝ Իջման տեղը, սիրիւր Էջմիածինը, ներս մտիւր, համբուրիւր Իջման տեղը, ու դու համբուրած կը լինես տիեզերքի վրայ տարագիր ցրուած ամբողջ ազգ» (Պերճ Պռօշեան): Այսպէս գիտենք Սուրբ Էջմիածինը եւ այսպէս ենք ճանաչեցրել այլոց: 17 դար գիտենք հայ հոգու զօրութեան ակունք ու գանձարան, ազատութեան սէր ու դրօշ, հայ հոգու պարծանք ու յաղթութիւն, գիտենք մեզ Մայր պաշտելի՝ գորովագութ սիրով մեզ շաղկապող, սիրոյ մէջ հաստատող ու պահպանող: Սուրբ Էջմիածնի ոգու ծնունդն են Մաշտոցն ու Թարգմանչաց դասը, Ոսկէ, Արծաթէ եւ հանճարածնունդ բոլոր դարերը հայոց. Վարդանն ու մեր պատմութեան բոլոր Վարդանանք, Աւարայրն ու մեր բոլոր գոյամարտ Աւարայրները, հայոց անկախութեան նոր այգաբացը լուսատրած Սարգարապատն ու Արցախեան ազատամարտը: Այս ըմբռնումով մեր հայրերը շարունակ նորոգել ու բարեգարդել են Մայր Տաճարը, հայոց հրաշալի տեսիլքի նմանութեամբ գեղեցկադիր շինուածքով պահպանել ժամանակի աւերիչ հողմերին յանդիման: Սուրբ Էջմիածնից հեռու Հայոց Հայրապետները, ինչպէս Սուրբ Ներսէս Շնորհալին, իրենց զգացել են տարագիր ու անմխիթար, քանզի հայ հոգին իր

հաւատի օրրան, իր հաւատի օրրան, իր յարատեւութեան խորհուրդ ու կեանքի քաջալերութիւն, իր Մայր Աթոռը ճանաչել է միշտ հայրենեաց հողին երկնքից իջած Սուրբ Էջմիածինը. «Ի վերայ Աջոյն եւ Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն Հայոց կապեալ կան»:

Նախախնամութեան Կամքով 1441թ. Հայրապետական Աթոռը երկարատեւ դեգերումներից յետոյ վերահաստատուեց Միածնաէջ իր տեղում՝ Ժամանակի նոր փորձութիւնների մէջ հաւաք ու յուսացեալ պահպանելու իր հօտը եւ հովուելու դէպի յոյսի ու յաղթութեան նոր եզերքներ:

Սուրբ Էջմիածնի 1700-ամեակի խնդութեամբ ողջոյն եւ հրաւեր ենք յղում Հայ Եկեղեցու Նուիրապետական Աթոռների շնորհագարդ Գահակալներին, քարեջան թեմակալ Առաջնորդներին, ուխտապահ ողջ հոգեւոր դասին եւ հաւատաւոր սիրեցեալ համայն մեր ժողովրդին: Այսօր մենք ենք կրողները Սուրբ Էջմիածնի խորհրդի եւ շնորհընկալները՝ տօնախմբելու հայոց Մայր Տաճարի 1700-ամեայ յոբելեանը: Հաւատարիմ ինքներս մեզ, Էջմիածնադրոշմ մեր հոգուն՝ հաւատաւոր, ազգահաւաք ու հայրենաշէն գործերով նշանատրենք հայ կեանքի այս մեծ իրադարձութիւնը: Մեր հայրերի օրինակով բանուկ պահենք դէպի Սուրբ Էջմիածին հայոց ուխտի ճանապարհը: Հպուենք մեր նախնեաց աղօթքի ջերմութիւնը պահած քարերին, զգանք հաւատով կենսունակ մեր արմատները եւ փառաբանենք Աստծուն նոյն սիրով ու հաւատարմութեամբ, ինչպէս Սուրբ Էջմիածինը կառուցած, Սուրբ Էջմիածինը պահպանած մեր պապերն ու հայրերը, որպէս զի մեզանով միշտ պայծառ լինի հայոց Մայր Աթոռը եւ նրանով՝ զօրացեալ ու միաբան հայ կեանքը: Ծնրադրենք Իջման Սուրբ Մեղանի առջեւ եւ գոհաբանական աղօթքով ասենք. Փառք Զեզ, Տէր, որ անստուեր լոյսիդ երկնացող ճառագայթներով ճարտարապետեցիր ու գծագրեցիր Մայր Տաճարը մեր հաւատքի: Առատացրու Շողակաթ լոյսերի հետ մեր հողին ու մեր հոգիներին իջնող Շնորհդ եւ օրհնիր, որ մենք հաստատուն մնանք Սուրբ Էջմիածնով ազգային մեր կեանքը լուսատրած հաւատքի ճանապարհին: Թո խաղաղութեան ու արդարութեան մէջ պահպանիր աշխարհը համայն, Հայաստան եւ Արցախ հայրենի երկիրը մեր, ազգս հայոց ու Եկեղեցիս Հայաստանեայց՝ Նուիրապետական իր Աթոռներով: Ամենակալ Տէր, Անսասան պահիր Թո իսկ հիմնած Մայր Աթոռը Ամենայն Հայոց, որ միշտ լինի բազմամարդ տուն աղօթից եւ շնորհակիր Աթոռ Բահանայապետութեան, քանզի «Ի վերայ Աջոյն եւ Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն Հայոց կապեալ կան»:

Շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Բրիստոսի եղիցին ընդ մեզ եւ ընդ ամենեսեան: Ամէն:

Օրինութեամբ

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 30-ն Յունուարի
Յամի Տեառն 2003 եւ ի թուին Հայոց ՌՆԾԲ
ի Մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի
ընդ համարաւ 124